

Økonomisk langtidsplan

2019- 2062

Nullalternativet sammenlignet med realisering
av målbildet

27.11. 2018

Innholdsfortegnelse

1. Sammendrag	2
2. Nærmere om 0-alternativet.....	2
3. Aktivitets- og inntektsforutsetninger 2019 – 2062 nullalternativet.....	3
3.1 Framskrivning av aktivitet.....	3
3.2 Framskrivning av inntektsgrunnlag.....	4
3.3 Vekst i øvrige inntekter	4
3.4 Øvrige forutsetninger som er lagt til grunn.....	4
4. Investeringer og kapitalkostnader nullalternativet	5
4.1 Investeringer	5
4.2 Nærmere om tiltak som gjennomføres i nullalternativet	5
4.3 Oppdatering 2018	6
4.4 Likviditet fra salg av eiendom.....	8
4.5 Kapitalkostnader nullalternativet	9
5. Gevinster og konsekvenser for drift som følge av investeringer i nye bygg, oppgradering og ombygginger for nullalternativet.....	9
6. Bæreevne prosjektnivå	11
6.1 Nullalternativet	12
7. Hovedtall for drift og finansiering for nullalternativet sammenlignet med målbildet.....	13
7.1 Hovedtall for Oslo universitetssykehus HF 2019-2022	13
7.2 Hovedtall for Oslo universitetssykehus HF 2023-2028	13
7.3 Hovedtall for Oslo universitetssykehus HF 2029-2035	14
7.4 Hovedtall økonomisk bæreevne for Oslo universitetssykehus HF – nullalternativet sammenlignet med målbildet	15
8. Risikovurdering	16
9. Tabeller.....	18

Nullalternativet er referansen som realisering av målbildet sammenlignes med. Nullalternativet representerer en forsvarlig videreføring av dagens situasjon. Det er vedtatt politikk (regelverk, lover, grenseverdier m.v.) som skal ligge til grunn for utformingen av nullalternativet. For investeringsprosjekter vil dette bety kostnader til det minimum av vedlikehold som er nødvendig for at alternativet er reelt. I dette ligger det ikke et krav om like lang levetid som for øvrige tiltak. Dersom nullalternativets levetid er svært kort, kan det vurderes å utvikle et minimumsalternativ (null-pluss alternativ) som skal sammenlignes med nullalternativet.

Nullalternativet som presenteres her er først og fremst en oppdatering av nullalternativet som ble utredet i idefasen. Nullalternativet er utarbeidet i et samarbeid mellom Sykehusbygg HF, Oslo universitetssykehus HF og Helse Sør-Øst RHF. Oslo universitetssykehus HF har sammen med Sykehusbygg HF utarbeidet oppdaterte investeringsestimater for nullalternativet. Oslo universitetssykehus HF har vurdert driftsøkonomiske effekter (gevinster og ulempekostnader), samt oppdatert økonomisk langtidspan for nullalternativet, hvor bæreevne for foretaket er vurdert. Helse Sør-Øst RHF har gjennomført vurdering av bæreevne på prosjektnivå for nullalternativet. Analysene som er gjennomført presenteres i dette notatet.

1. Sammendrag

Det er lagt til grunn et investeringsnivå for nullalternativet på 29,8 mrd. kroner, som er om lag 15 mrd. kroner lavere enn for realisering av målbildet. Det er stor usikkerhet knyttet til kostnadene ved ombygging av eksisterende sykehusbygg ved at ombygging og teknisk oppgradering kan bli mer omfattende enn forutsatt, f.eks. krav om ombygging fremfor teknisk oppgradering eller mer omfattende ombygging enn det som er innarbeidet i investeringsanslaget.

0-alternativet vil ikke understøtte vedtatt målbildet for Oslo universitetssykehus HF om et nytt lokalsykehus på Aker og et samlet komplett regionsykehus på Gaustad med lokalsykehusfunksjoner. I 0-alternativet vil regionfunksjoner opprettholdes både på Ullevål og Rikshospitalet, og Aker fortsetter primært som helsearena i samarbeid med Oslo kommune. Storbylegevakten vil etableres på Aker uten nærhet til et akuttsykehus. Ullevål opprettholdes med bredden i virksomheten som i dag, både innen somatikk og psykisk helsevern og TSB.

Tross et lavere investeringsnivå på om lag 15 mrd. kroner for nullalternativet viser analysene at nullalternativet kommer ut med en større finansiell forpliktelse (langsiktig gjeld og regionalt lån) enn for realisering av målbildet. Dette medfører at rentekostnadene er om lag like høye for nullalternativet som for realisering av målbildet. Dette skyldes i hovedsak 2 forhold:

- I målbildet vil frigjort kapital på 8,1 mrd. kroner ved avhending av eiendom knyttet til tomtene på Ullevål og SSE redusere behovet for regional finansiering og langsiktig gjeld tilsvarende.
- I tillegg vil nullalternativet gjennom svakere resultater for perioden 2019 -2035 på i underkant av 8 mrd. kroner belaste driftskrediten.

Driftsgevinstene for nullalternativet er vurdert å utgjøre 500 millioner kroner når investeringstiltakene er gjennomført. Dette er 400 millioner kroner høyere driftsgevinster enn hva som ble lagt til grunn for nullalternativet i idefasen. Det er lagt til grunn at driftsgevinster knyttet til nye bygg for utvidet kapasitet i nullalternativet vil være på samme relative nivå som for samling av lokal og områdesykehusfunksjoner på nye Aker.

Analysene som er gjennomført viser at nullalternativet ikke har økonomisk bæreevne med de forutsetningene som er lagt til grunn på prosjektnivå. Gitt en diskonteringsrente på 4 % har prosjektet negativ netto nåverdi på om lag 13,7 milliarder kroner. Oppdatering av økonomisk langtidsplan for nullalternativet viser at Oslo universitetssykehus HF ikke har økonomisk bæreevne hvis nullalternativet realiseres, noe som medfører at foretaket ikke vil evne å betjene renter og avdrag på lån. Egenkapitalen for Oslo universitetssykehus HF vil dermed tapes i løpet av levetiden for nullalternativet.

2. Nærmere om nullalternativet

I mandatet for konseptfasen Aker og Gaustad fremgår det at nullalternativene skal tas med som basis for beregning av driftsøkonomiske effekter. Dette er håndtert i beregningen av de driftsøkonomiske effektene for hovedalternativet. Disse beregningene, utført av Oslo universitetssykehus HF og beskrevet i egne notat til oppdatering av økonomisk handlingsplan 2019 -2062. Driftsgevinstene er bl.a. basert på gevinster for kjernedriften, dvs. netto endring i lønns- og driftskostnader som følge av nybygg og samlokalisering, sammenlignet med 0-alternativet.

Det er i regi av Sykehusbygg HF og Oslo universitetssykehus HF gjennomført en oppdatering av idéfasens anslag på investeringsbehov for 0-alternativet. Hensikten med denne oppdateringen er å synliggjøre konsekvensen ved bruk av eksisterende bygningsmasse hvis investering i nytt sykehus ikke gjennomføres. Foreliggende anslag på investeringsbehov er kun en skjønnsmessig oppdatering av tidligere vurderinger, dvs. at det ikke foreligger et konkret prosjekt som er kostnadsberegnet. Nedenfor er den metodiske tilnærmingen og resultatet av beregningen vist. Det vises for øvrig til beskrivelsen i ovennevnte rapport fra idéfasen.

Det ble som en del av idéfasearbeidet utredet et 0-alternativ, dokumentert i rapporten Framtidens OUS idéfase¹. Utredningen ble gjennomført i tråd med idéfaseutredningens mandat som beskrev 0-alternativet slik:

«Nullalternativet skal vise konsekvenser av å opprettholde akseptabel ytelse for virksomheten og byggene over byggenes resterende levetid med minst mulig kostnader.

Nullalternativet skal fremstilles sammenlignbart med de øvrige alternativene når det gjelder planhorisont og hvilke konsekvenser det har for investeringer og drift.»

Metodisk tilnærming

0-alternativet skal vise hva som blir konsekvensen ved bruk av eksisterende bygningsmasse hvis investering i nytt sykehus ikke gjennomføres. Krav til utredning av 0-alternativet er definert i blant annet veileder fra Finansdepartementet. For Oslo universitetssykehus HF betyr dette at virksomheten må drives videre i eksisterende sykehus med unntak av eventuelle bygg som allerede er besluttet fraflyttet.

I beregningen av 0-alternativet i idéfasen ble det forutsatt at dagens arealer kan yte kapasitet tilsvarende dagens aktivitetsnivå og at aktivitetsøkning fram mot 2035 dekkes gjennom arealutvidelser i form av nybygg. Oslo universitetssykehus HF leier i dag en rekke lokaler, noe som forutsettes videreført i 0-alternativet. Det innebærer at ingen leide arealer erstattes av nybygg.

0-alternativet skilte seg fra de øvrige alternativene ved at vesentlig mer av eksisterende areal vil bli benyttet i fremtiden, i bygninger som gir lavere arealutnyttelse og en lavere standard på bl.a. pasientrom, enn man ville få i nybygg.

Oppfyllelse av målbildet

0-alternativet vil ikke understøtte vedtatt målbilde for Oslo universitetssykehus HF om et nytt lokalsykehus på Aker og et samlet komplett regionsykehus på Gaustad med lokalsykehusfunksjoner. I 0-alternativet vil regionfunksjoner opprettholdes både på Ullevål og Rikshospitalet, og Aker fortsetter primært som helsearena i samarbeid med Oslo kommune. Storbylegevakten vil etableres på Aker uten nærhet til et akuttsykehus. Ullevål opprettholdes med bredden i virksomheten som i dag, både innen somatikk og psykisk helsevern og TSB.

3. Aktivitets- og inntektsforutsetninger 2019 – 2062 (nullalternativet)

3.1 Framskrivning av aktivitet

Tabellen under viser aktivitetsforutsetninger som var lagt til grunn for økonomisk langtidsplan 2019-2022(38) og aktivitetsforutsetninger som er nå er lagt til grunn for denne oppdateringen av økonomisk langtidsplan 2019 -2062(nullalternativet).

Forutsetninger	2019 -2022	2023 - 2027	2028 - 2029	2030 - 2035
Årlig aktivitetsvekst ØLP 2019-2022(38)	1,75	1,3 %	1,3 %	1,3 %
Årlig aktivitetsvekst ØLP 2019-2062	1,75	1,75 %	1,75 %	1,3 %
Årlig aktivitetsvekst nullalternativet	1,75	1,75 %	1,75 %	1,3 %

Aktivitetsvekst er nå oppdatert med sykehusbygg sine framskrivninger for perioden frem til 2035, basert på aktivitetsdata for 2017 og nye befolkningsprognoser fra SSB.

Aktivitetsvekst for perioden 2035 – 2062 er lagt inn med 1,3 % årlig.

¹ Framtiden OUS Idéfaserapport 2.0, Oslo universitetssykehus HF, mai 2015

3.2 Framskrivning av inntektsgrunnlag

Den forventede veksten i aktivitetsbaserte inntekter for planperioden 2019-2022 er på om lag 7,5 %, som er i samsvar med framskrivning av forventet vekst i pasientbehandlingen. Tilsvarende er rammetildeling fra Helse Sør-Øst RHF forutsatt å øke med 2,7 %. Dette betyr at det i rammetildelingen fra Helse Sør-Øst for perioden 2019 – 2022 isolert sett gis et betydelig krav til effektivisering av driften.

Rammetildeling gjennom inntektsmodell reduseres med nær 120 millioner kroner i 2020 i forhold til gjeldende økonomisk langtidsplan 2019-2022(38). Endelige rammer for 2020 avklares ved fastsetting av planforutsetninger for økonomisk langtidsplan 2020 – 2023 i styremøte i Helse Sør-Øst RHF ultimo mars 2019. Redusert beregnet inntektsramme for 2020 skyldes lavere befolkningsvekst en hva som lå til grunn for framskrivningen i gjeldende økonomisk langtidsplan 2019-2022(38).

Inntektsmodelleffekten ved overføring av Alna bydel er for nullalternativet forutsatt å bli realisert i 2028 når etappe 1 for utvidelse av kapasitet ved nybygg er forutsatt gjennomført, og er foreløpig beregnet til 680 mill. kroner. Dette er ett år tidligere enn det som er forutsatt for ferdigstillelse av Aker sykehus. Uavhengig av tilnærming for å estimere endring av inntekter som følge av forutsatt overført aktivitet, er det også for nullalternativet lagt til grunn at det vil være nøytralitet mellom kostnad og inntekt. Det er imidlertid som for realisering av målbildet forutsatt at kapitalelementet i inntektsberegningen på 41 mill. kroner inngår som finansiering av økte renter og avdrag for nye sykehusbygg som er forutsatt realisert i nullalternativet.

Inntektsmodelleffekten ved overføring av bydelene Grorud og Stovner er for nullalternativet forutsatt gjennomført fra 2031 og er foreløpig beregnet til 848 mill. kroner når nye sykehusbygg for utvidet kapasitet i etappe 2 er forutsatt å være ferdigstilt i nullalternativet. Dette er 3 år tidligere ferdigstillelse enn det som er lagt til grunn ved realisering av målbildet.

Endringer i opptaksområde for etappe 1 (Alna) og etappe 2 (Grorud/Stovner) er tatt inn for nullalternativet i samsvar med hvordan nullalternativet er forutsatt realisert, hvor nye bygg knyttet til etappe 1 er forutsatt ferdigstilt i 2027 og nybygg for etappe 2 er forutsatt ferdigstilt i 2030. Investeringspådragene for nullalternativet er periodisert i 4 delprosjekter hvor infrastrukturinvesteringer kommer i første pulje, nybygg etappe 1 i andre pulje, nybygg etappe 2 i tredje pulje og oppgraderinger og ombygginger som et delprosjekt som vil gjennomføres løpende for hele perioden 2020 -2033.

Det er som for Alna bydel lagt til grunn at inntektsmodelleffekter knyttet til kapitalelementet i beregningen av basisramme for endret opptaksområde for flytting av Grorud og Stovner bydel på 61 mill. kroner inngår som finansiering av økte renter og avdrag for nye sykehusbygg som er forutsatt realisert i nullalternativet.

3.3 Vekst i øvrige inntekter

Det er lagt til grunn at øvrige inntekter følger normalt forventet vekst i pasientbehandlingen for nullalternativet slik at vekst i inntekter er like for nullalternativet og for realisering av målbildet.

3.4 Øvrige forutsetninger som er lagt til grunn

Det er for perioden 2019 – 2028, for nye bygg knyttet til kapasitetsutvidelser i nullalternativet tas i bruk, forutsatt er generell forbedring i arbeidsproduktiviteten på 10,8 %, i gjennomsnitt 1,1 % årlig. Dette er tilsvarende forutsetninger som for realisering av målbildet. Deler av dette er gevinster knyttet til nye bygg på Radiumhospitalet og for Regional sikkerhetsavdeling(RSA). Det er ikke forutsatt noen generell forbedring i arbeidsproduktiviteten for perioden 2028 – 2035. Det betyr at det for denne perioden bare er inntatt gevinster som følge av samling av virksomhet i nye bygg. Øvrige forutsetninger knyttet til varekostnader, finansiering av protonsenters m.v. er videreført ved denne oppdateringen av ØLP 2019-2062 (nullalternativet).

4. Investeringer og kapitalkostnader nullalternativet

4.1 Investeringer

Tabellen under viser totale investeringer for perioden 2019 -2036 som er forutsatt gjennomført for nullalternativet og investeringer som gjennomføres for realisering av målbildet, samt forskjellen mellom disse. Dette gjelder alle investeringer som gjennomføres ved Oslo universitetssykehus HF, herunder egenkapitalinnskudd pensjonsleverandører, IKT, reinvesteringer i biler, bygg, medisinsk teknisk utstyr og annet utstyr, dvs. også investeringer som ikke er direkte knyttet til de to alternativene.

Investeringer 0-alternativet	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	Sum
MTU	450	495	563	1 658	618	640	611	637	598	492	492	525	415	410	431	350	350	450	10 184
Bygg (videreføres og nye)	738	1 283	2 393	8 426	3 324	3 596	3 057	3 434	3 076	2 231	1 796	1 867	1 318	1 328	1 070	216	226	236	39 614
Bygg (fraflyttes)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Annet	80	80	80	102	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	1 462
Egenkapital pensjon	65	73	82	92	92	92	92	92	92	92	92	92	92	92	92	92	92	92	1 600
IKT	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	630
SUM	1 368	1 966	3 153	10 313	4 149	4 443	3 875	4 279	3 881	2 930	2 495	2 599	1 939	1 945	1 708	773	783	893	53 490

Investeringer realisering av målbilde	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	Sum
MTU	450	450	450	1 425	356	300	250	250	217	1 278	1 801	373	403	445	445	380	400	425	10 098
Bygg (videreføres og nye)	483	350	495	5 836	386	424	539	616	1 038	16 984	15 393	2 310	2 793	2 740	2 167	216	226	236	53 232
Bygg (fraflyttes)	255	204	209	113	93	73	73	63	63	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 146
Annet	80	80	80	102	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	1 462
Egenkapital pensjon	65	73	82	92	92	92	92	92	92	92	92	92	92	92	92	92	92	92	1 600
IKT	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	630
SUM	1 368	1 192	1 351	7 603	1 042	1 004	1 069	1 136	1 526	18 469	17 401	2 889	3 403	3 392	2 819	803	833	868	68 167

Forskjell nullalternativet - målbildet	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	Sum
MTU	-	45	113	233	262	340	361	387	380	(786)	(1 309)	152	12	(35)	(14)	(30)	(50)	25	87
Bygg (videreføres og nye)	255	933	1 898	2 590	2 938	3 172	2 518	2 818	2 038	(14 753)	(13 598)	(443)	(1 476)	(1 412)	(1 097)	-	-	-	(13 618)
Bygg (fraflyttes)	(255)	(204)	(209)	(113)	(93)	(73)	(73)	(63)	(63)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(1 146)
Annet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Egenkapital pensjon	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
IKT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
SUM	0	774	1 802	2 710	3 107	3 439	2 806	3 142	2 355	(15 539)	(14 906)	(290)	(1 464)	(1 447)	(1 111)	(30)	(50)	25	(14 676)

I tabellen overfor inngår alle investeringer som er forutsatt for de to alternativene som beskrives; nullalternativet vs. realisering av målbildet. Samlet investeringsnivå i perioden 2019 -2035 vil for nullalternativet være om lag 53 mrd. kroner. Realisering av målbildet vil ha et investeringsnivå som er om lag 15 mrd. kroner høyere. Forskjellen mellom disse to alternativene er fullt og helt knyttet til investeringer i bygg. Samlet er kapitalisering av investeringer til medisinsk teknisk utstyr og øvrige investeringsformål det samme for begge alternativene.

I tabellen over fremgår ikke finansieringskilder til investeringene. Det er lagt til grunn at ved realisering av målbildet frigjøres kapital ved avhending av Ullevål og SSE med 8,1 mrd. kroner. Frigjort kapital fra avhending av eiendom vil bidra til lavere finansieringskostnader for målbildet.

Investeringer for nullalternativet er forutsatt gjennomført i egen regi og vil dermed kapitaliseres i foretakets balanse løpende som anlegg under utførelse, til anlegg er ferdigstilt. Investeringspådragene for nullalternativet er periodisert i 4 delprosjekter hvor infrastrukturinvesteringer kommer i første pulje, nybygg etappe 1 i andre pulje, nybygg etappe 2 i tredje pulje og oppgraderinger og ombygginger som et delprosjekt som vil gjennomføres løpende for hele perioden 2020 -2033.

For nye sykehusbygg på Aker og Gaustad er det forutsatt at disse prosjektene gjennomføres i regi av Helse Sør- Øst RHF i etappe 1 og kapitaliseres i foretakets balanse ved overlevering av nye bygg. Som følge av forskjellige prinsipper for periodisering vil derfor nullalternativet i tabellen som vist over ha et større investeringspådrag tidlig i fasen, mens ved realisering av målbildet så er nye bygg på Aker i Oslo universitetssykehus HF sin balanse forutsatt kapitalisert i 2028 og på Gaustad i 2029, som en momentantilpasning.

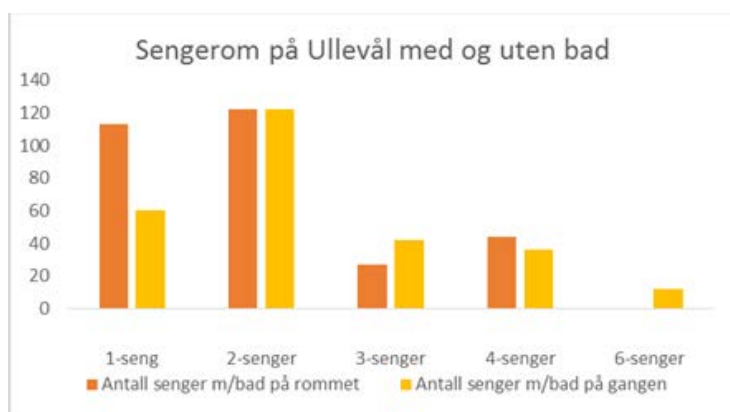
4.2 Nærmere om tiltak som gjennomføres i 0-alternativet

Gjennomføring av 0-alternativet innebærer at bygningsmassen må:

- Oppgraderes teknisk i henhold til lover og regler
- Ombygges der dagens lokaler er vurdert spesielt dårlig egnet for medisinske virksomhet
- Utvides i form av nybygg/påbygg for å møte økt aktivitetsbehov i framtiden

Omfanget av ombygging er å anse som nøkternt. En betydelig andel av den eksisterende bygningsmassen har en funksjonell standard som er langt under det man forventer av et moderne sykehus, og behovet for mer egnede lokaler er stort. Videre er en stor del av byggene ved Oslo universitetssykehus HF i dag i så dårlig teknisk tilstand at det er reell fare for at de må fraflyttes. Kostnadene ved omfattende ombygging i eldre, og til dels vernet, bygningsmasse vil imidlertid være svært kostnadskrevede. Samtidig er muligheten for å oppnå gode funksjonelle og driftseffektive løsninger begrenset av bygningenes eksisterende struktur. Størstedelen av bygningsmassen ved Oslo universitetssykehus HF har en rigid struktur som gir begrenset tilpasningsevne. I et kost/nytte perspektiv blir derfor nybygg fort et reelt alternativ til tung ombygging. Det er derfor valgt å legge omfanget av ombygging på et minimumsnivå. Dette innebærer at 0-alternativet har et betydelig lavere ambisjonsnivå mht. funksjonell standard enn de øvrige alternativene, og at det heller ikke vil være mulig å oppnå de samme positive effekter. Verken i forhold til kvalitet i pasientbehandlingen eller driftsøkonomi vil derfor 0-alternativet være sammenlignbart med øvrige alternativer.

For arealer som ikke bygges om, er det forutsatt samme funksjonelle standard som i dag med hensyn til arealstørrelse, antall senger per pasientrom, våtromsdekning, antall rom for støttefunksjoner etc. En betydelig andel av lokalene vil dermed fortsatt ha mangler i forhold til behov og den standard man ville lagt til grunn i et nybygg. Dette betyr for eksempel at Oslo universitetssykehus HF vil måtte tilby pasienter og pårørende flersengsrom og rom uten egne bad, noe som verken vil tilfredsstille samfunnets forventning til kvalitet på pasientbehandling i sykehus eller bidra til å fremme ansattes ytelse. Figuren under viser fordeling av senger i rom på Ullevål med og uten bad.

Figur 1 Fordeling av senger i rom på Ullevål med og uten bad (kilde: idéfaserapport 2.0, mai 2015)

Gammel infrastruktur og teknologiske begrensninger vil dessuten gjøre det mer komplisert å utnytte det potensial som ligger i den medisinske utviklingen, ny medisinsk teknologi og nye IKT-løsninger. Imidlertid er utbedring i form av pålegg fra tilsynsmyndigheter forutsatt gjennomført. Oslo universitetssykehus HF har utarbeidet planer for å ivareta slike pålegg, særlig når det gjelder arbeidsmiljø, brannsikring og el-forsyning. Dette inngår i den tekniske oppgraderingen i dette alternativet.

4.3 Oppdatering 2018

Beregningen av investeringsbehov for nullalternativet er oppdatert med følgende:

- Nye tall fra Multimap (oversikt som viser byggenes tilstand og behov for tiltak), og ny vurdering av bygg som må ombygges.
- Oppdatert til samme prisnivå som konseptfasen for øvrig (januar 2018). For ombygging i kategori «høy» er kvadratmeterprisen økt fra 75 til 100 % av nybygg grunnet skjerpede forskriftskrav i TEK17 inkludert krav til energi og miljø, erfaringer fra konseptfase Drammen og merkostnad knyttet til bygging tett på drift.

- Ny vurdering av behov for nybygg for å dekke aktivitetsøkning fram mot 2035. Behov for nybygg er vurdert med de samme planforutsetningene som for konseptfasen, f.eks. bydelsfordeling og at Lovisenberg og Diakonhjemmet skal øke sin egendekningsgrad

Foreliggende nullalternativ er kun en skjønnsmessig oppdatering av tidligere vurderinger, dvs. det foreligger ikke et konkret prosjekt som er kostnadsberegnet. Oppdateringen er utført med to beregninger:

1. Oppdatering av idéfasens 0-alternativ (dvs. nær hele Oslo universitetssykehus HF sin virksomhet – alle bygg som brukes til «sykehusformål») med ny informasjon
2. Et 0-alternativ som kun er knyttet til konseptfasen for Aker og Gaustad. Dvs. at tiltak som ikke er aktuelle for etappe 1 eller uavhengig av konseptfasen er trukket ut.

Tabellen under oppsummerer de to beregningene.

Tiltak / sted	1 – Oppdatering i tråd med beregningen gjort i idéfasen	2 – Tiltak relatert til konseptfasen for Aker og Gaustad
Vedtatte prosjekter	Nye regional sikkerhetsavdeling (RSA) og nytt klinikkbygg på RAD er inkludert. Protonsenter ikke inkludert.	RSA og nytt klinikkbygg på RAD ikke inkludert. Protonsenter ikke inkludert
Nybygg for kapasitet	Inkluderer kapasitetsøkning for etappe 1 og etappe 2 inkludert gjenværende aktivitet på Ullevål.	Inkluderer kun kapasitetsøkning for etappe 1.
Ullevål	Ombygging og teknisk oppgradering	Ombygging og teknisk oppgradering, unntatt bygg med funksjoner som inngår i etappe 2.
Aker	Ombygging og teknisk oppgradering	Ombygging og teknisk oppgradering
Rikshospitalet	Teknisk oppgradering	Ikke inkludert
Gaustad	Ombygging og teknisk oppgradering	Ombygging og teknisk oppgradering
Andre tiltak	Inkluderer tiltak ved Sognsvannsveien, SSE, Dikemark og infrastruktur/utomhus	Inkluderer tiltak ved Sognsvannsveien, Dikemark og infrastruktur/utomhus
Investeringsanslag	Viser et investeringsbehov på ca. 35 mrd. kroner (tall inkl. mva., ekskl. O-ikt, ekskl. byggelånsrenter)	Viser et investeringsbehov på ca. 22 mrd. kroner (tall inkl. mva., ekskl. O-ikt, ekskl. byggelånsrenter)

Tiltakene i nullalternativet tar høyde for fortsatt bruk av eksisterende bygningsmasse i planperiodens tidsperspektiv. Noen bygninger har egenskaper som tilsier lengre levetid, mens mange bygninger ikke vil kunne tilpasses behovet i et moderne og fremtidsrettet sykehus. Nullalternativet er derfor å betrakte som et utsettelsesalternativ, som krever omfattende reinvestering etter planperioden. I et langsiktig perspektiv vil store deler av bygningsmassen ved Oslo universitetssykehus HF ha nådd sin maksimale levetid. Det er spesielt svak tilpasningsdyktighet, og som en konsekvens uegnede lokaler, som begrenser levetiden. Arealene som er bygget før 1990 vil være fra 50 år til 200 år gamle ved utgangen av 2040. Dette betyr at store deler av dette arealet må bli erstattet. Omtrent 362 000 kvm av arealet (av et samlet på areal ca. 900 000 kvm) til Oslo universitetssykehus HF er bygget etter 1990. Disse arealene kan i all hovedsak videreføres i et langsiktig perspektiv, da de innehar relativt god tilpasningsdyktighet og har potensial til å huse en rekke ulike sykehusfunksjoner.

Tabellen under viser de forutsetninger som ligger til grunn for oppdatering av ØLP for nullalternativet.

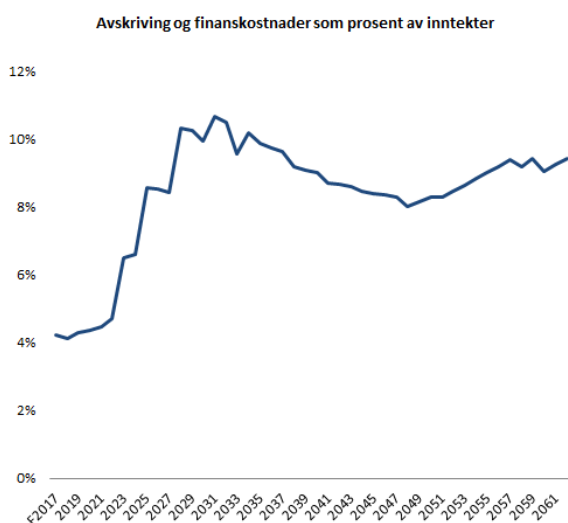
Investeringer nullalternativet	Type tiltak	Kvm	Kvm pris		
TYPE TILTAK OG PROSJEKTER				Etappe 1	Etappe 2
Kapasitetsøkning					
Nybygg for kapasitetsøkning, etappe 1	Nybygg	60 000	92 000	5 520	
Nybygg for kapasitetsøkning, gjenværende på Ullevål	Nybygg	12 000	92 000		1 104
Nybygg for Grorud og Stovner (etappe 2), somatikk	Nybygg	13 800	92 000		1 270
Nybygg for Grorud og Stovner (etappe 2), PH og TSB	Nybygg	4 500	73 000		329
Rokeringsbygg	Nybygg	10 000	92 000	920	
Fradrag for bruk av KIS-bygget	Nybygg	-2 000	92 000	-184	
O-ikt (4 000 per kvm ved nybygg og høy ombygging)	Nybygg			272	121
Sum vedtatte prosjekter		98 300		6 528	2 823
Tiltak ved Gaustad sykehus					
Ombygging Gaustad sykehus	Middels	19 500	36 500	712	
Ombygging Gaustad sykehus	Høy	9 000	73 000	657	
Teknisk oppgradering Gaustad sykehus (20.000 kvm omb)	Teknisk oppgradering	12 000	12 966	156	
O-ikt (4 000 per kvm ved nybygg og høy ombygging)				36	
SUM Gaustad				1 560	
Tiltak ved Ullevål sykehus					
US, tung, (30, 31, 32, 35, 1, 2)	Høy	38 000	73 000	986	1 789
US, tung, (3 og 7)	Høy	44 557	92 000	4 099	
US middels ombygging (Bygg 18, 19, 20, 21,)	Middels	21 943	46 000	1 009	
Ombygging US, lav (bygg 25)	Lav	20 000	23 000	0	460
Teknisk oppgr, US minus Sognsvannsv., minus bygg som skal bygges om i etappe 2, og minus 80% lånesøkn	Teknisk oppgradering	162 000	13 451	1 032	363
Teknisk oppgradering øvrig, US minus Sognsvannsveien	Teknisk oppgradering	27 000	13 451	363	
Ny helikopterlandingsplass (grunnet nytt redningshelikopter)				100	
O-ikt (4 000 per kvm ved nybygg og høy ombygging)				232	98
SUM Ullevål				7 821	2 710
Tiltak ved Aker sykehus					
Ombygging Aker (bygg 1 og 3)	Høy	3 700	92 000	340	
Ombygging Aker (4,5,6, 20, 21, 22)	Middels	38 300	46 000	1 762	
Ombygging Aker (bygg 2, 8, 40, 41)	Lav	14 000	23 000	322	
Teknisk oppgradering, Aker	Teknisk oppgradering	15 300	15 910	243	
Teknisk oppgradering, Aker, akutte behov minus 80% lånesøknaden, og uten bygg som bygges om i etappe 1	Teknisk oppgradering	22 000	15 910	254	
O-ikt (4 000 per kvm ved nybygg og høy ombygging)				15	
SUM Aker				2 936	0
Tiltak ved Rikshospitalet					
Teknisk oppgradering, RH, 146.000 kvm som og 30.000 kvm FoU	Teknisk oppgradering	176 000	9 586		1 687
SUM Rikshospitalet				0	1 687
Øvrige bygg og andre tiltak					
Ombygging, Sognsvannsveien 59 og 63	Høy	2 500	73 000	183	
Teknisk oppgradering, Sognsvannsveien	Teknisk oppgradering	3 250	13 850	45	
Teknisk oppgradering, Dikemark (10.000 kvm omb)	Teknisk oppgradering	25 000			
Teknisk oppgradering, SSE	Teknisk oppgradering	17 500	12 555		220
Teknisk oppgradering annet	Teknisk oppgradering	750	3 333	2	
Ombygging, Dikemark	Lav	15 000	18 250	274	
Ombygging, SSE (Bygg M)	Middels	800	46 000		37
Oppgradering utomhus og infrastruktur lokalisasjonene				3 000	
O-ikt (5 000 per kvm ved nybygg og høy ombygging)				10	
SUM Øvrige bygg		927 200		3 514	257
SUM NYBYGG, OMBYGGING OG TEKNISK OPPGRADERING				22 360	7 477

4.4 Likviditet fra salg av eiendom

I nullalternativet vil det ikke være aktuelt å gjennomføre salg av tomter og bygg på Ullevål sykehus og SSE.

4.5 Kapitalkostnader nullalternativet

Figuren nedenfor viser den beregnede utviklingen i avskrivninger og renter som prosent av foretakets samlede inntekter.

Finanskostnadene er beregnet å utgjøre 10,7 % av samlede driftsinntekter i 2031 for nullalternativet, mot 11,6 % for realisering av målbildet. Investeringene i målbildet er store, men salg av eiendommer er 8,1 mrd. kroner høyere enn for nullalternativet.

Fra et nivå på om lag 1 mrd. kroner i 2019 øker renter og avskrivninger til 3,2 mrd. kroner i 2031 når hoveddelen av nullalternativet sitt investeringspådrag er forutsatt realisert. I ØLP 2019 – 2062, realisering av målbildet, er høyeste belastning når etappe 2 er ferdigstilt i 2034 og er da anslått til 3,7 mrd. kroner.

5. Gevinster og konsekvenser for drift som følge av investeringer i nye bygg, oppgradering og ombygginger for nullalternativet

Tabellen nedenfor viser økonomiske effekter av nye bygg, ombygginger og oppgraderinger for perioden 2021 – 2036 som er forutsatt for nullalternativet. Effekter for drift knyttet til de investeringene som eksplisitt er knyttet til nullalternativet er kun skjønsmessig vurdert.

Økonomiske effekter nye bygg og ombygginger	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Effektiviseringsgevinst RSA	-	-	63	65	65	65	65	65	67	69	69	69	69	69	69	69	69	69
Effektiviseringsgevinst lokal sikkerhet og PUA	-	-	40	43	43	43	43	43	45	46	46	46	46	46	46	46	46	46
Effektiviseringsgevinst RAD	-	-	12	42	61	64	67	69	73	84	84	84	84	84	84	84	84	84
Effektiviseringsgevinst etappe 1 - nye bygg (0-alt)	-	-	0	0	0	0	0	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200
Effektiviseringsgevinst etappe 2 - nye bygg (0-alt)	-	-	0	0	0	0	0	0	0	50	50	50	50	50	50	50	50	50
Gevinster knyttet til ombygging/teknisk oppgradering (0-alt)	-	-	0	0	100	100	100	150	150	150	200	200	200	250	250	250	250	250
Sum gevinster nye bygg og oppgradering og ombygging	-	-	115,00	150,00	269,00	272,00	275,00	527,00	535,00	549,00	649,00	649,00	649,00	699,00	699,00	699,00	699,00	699,00
Driftsulemper for drift i byggeperiode Ullevål sykehus	-50	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	0	0	0	0	0
Kostnader ifm O-IKT	0	0	0	0	-15	-15	-15	-60	-60	-60	-87	-87	-72	-83	-83	-37	-37	-37
Endring i FDV-kostnader	0	0	0	0	0	0	0	-226	-226	-226	-290	-290	-290	-290	-290	-290	-403	-403
Endring kostnader og inntekter ny storbylegevakt (netto-beløp)	0	0	-36	-36	-36	-36	-36	-36	-36	-36	-36	-36	-36	-36	-36	-36	-36	-36
Sum økonomiske effekter nye bygg og ombygginger	-50	-100	-21	14	118	121	124	105	113	127	136	136	151	290	290	336	223	223

Det tas også for nullalternativet høyde for at det vil være finansieringsbidrag for ny landsfunksjon for protonbehandling i nytt bygg på Radiumhospitalet, samt økt leiekostnad for ny storbylegevakt på Aker, hvor Oslo kommune vil eie bygget, mens Oslo universitetssykehus HF har forutsatt en leie på 40 år. Ellers er pukkelkostnader knyttet til forstyrrelser for driften innarbeidet for hele byggeperioden med et nivå på 100 millioner kroner årlig for perioden 2022 - 2033. Det vil være omfattende byggevirksomhet på Ullevål i hele perioden investeringer for nullalternativet gjennomføres. Det forventes at dette vil medføre forstyrrelser og driftsulemper.

Økt betaling av tjenestepriis til Sykehuspartner HF for investeringer som gjennomføres i deres regi knyttet til nye bygg som realiseres i nullalternativet, samt inntektsmodelleffekter som følge av endrede opptaksområder for finansiering av kapital er også innarbeidet på samme måte som for realisering av målbildet.

Gevinster knyttet til allerede vedtatte byggeprosjekter

Fra 2023 skal gevinster knyttet til å ta i bruk nytt klinikkbygg på Radiumhospitalet og gevinster knyttet til samlokalisering av LSA (Avdeling for lokal sikkerhet) med RSA (Avdeling for regional sikkerhet) på Ila realiseres. Økonomiske effekter av allerede vedtatte bygg knyttet til disse investeringsformålene er de samme for begge alternativene.

Økte driftskostnader og ulempekostnader for drift

Det er også forutsatt at ny storbylegevakt på Aker ferdigstilles i 2023. Det er inntatt økte leiekostnader til dette prosjektet fra 2023, på samme måte som for realisering av målbildet. Det er ikke tatt inn kostnader eksplisitt til OU²-prosess og flytting i nullalternativet. Dette er forutsatt å inngå i de kostnadene som skal dekke ulemper for drift av den omfattende byggingen som vil gjennomføres på Ullevål sykehus for perioden det i nullalternativet er forutsatt gjennomført investeringer i bygningsmasse med eksisterende drift. Det er i perioden 2021 – 2033 samlet forutsatt 1,25 mrd. kroner knyttet til knyttet til dette formålet.

Driftsgevinster

Fra 2025 er det forutsatt at oppgraderte og ombygde bygg blir kapitalisert i første fase og at dette gir årlige driftsgevinster på 100 millioner kroner. Det er videre forutsatt at ferdig oppgraderte og ombygde bygg blir kapitalisert i 2028, 2031 og 2034, med økende driftsgevinst etter hvert som oppgraderinger av bygningsmassen ferdigstilles. Totalt er det forutsatt gjennomført investeringer knyttet til ombygginger og teknisk oppgradering for 17,5 mrd. kroner. Ved ferdigstilling er det forutsatt årlige driftsgevinster som følge av oppgraderte bygg på 250 millioner kroner.

Nybygg for etappe 1 for økt kapasitet er forutsatt ferdigstilt i 2027 og i 2032 for etappe 2. Samlede driftsgevinster for ibruktakelse av nye bygg for økt kapasitet er inntatt med 250 millioner kroner, som relativt sett er på samme nivå som for nytt lokalsykehus på Aker, som er utredet for realisering av målbildet.

Driftsgevinstene som er lagt til grunn for nullalternativet er dermed samlet på 500 millioner kroner. For nullalternativet gir dette en bemanningsvekst for perioden 2019 – 2037, som er om lag 7 % høyere enn hva som er lagt til grunn for realisering av målbildet. Driftsgevinstene som ble lagt til grunn i idefasen var på om lag 100 millioner kroner.

For nullalternativet er kostnader til forvaltning, drift og vedlikehold av byggene beregnet til å være om lag 200 millioner kroner høyere enn det som er beregningsteknisk forutsatt for realisering av målbildet. Det er i nullalternativet lagt til grunn samme prisforutsetninger for FDV per/kvm for nybygg og ved høy grad av oppgradering av bygningsmassen, som for nye bygg ved Aker og Gaustad. Resten av bygningsmassen som oppgraderes med middels og lavt nivå følger samme utvikling i FDV kostnader som ikke berørte bygg har i realiseringen av målbildet. For store deler av bygningsmassen er det i nullalternativet forutsatt lav og middels oppgradering. Dette vil på sikt medføre betydelig høyere FDV kostnader for denne delen av bygningsmassen. Nullalternativet vil fortsatt være et utsettelsesalternativ og behov for reinvesteringer vil komme tidligere enn for realisering av målbildet, der foretakets drift i meget stor grad vil gjennomføres i helt nye bygg.

---

² Organisasjonsutvikling

6. Bæreevne prosjektnivå

I dette kapittelet vises resultater fra analyser av økonomisk bæreevne og nåverdi på prosjektnivå for nullalternativet. Analyser av økonomisk bæreevne på prosjektnivå vil indikere om prosjektet vil klare å opprettholde verdien av investert kapital gjennom genererte driftsgevinster. Prosjektet vil ha økonomisk bæreevne dersom summen av de fremtidige driftsgevinstene er tilstrekkelig til å dekke det totale investeringsbeløpet og rente på investeringsbeløpet. Denne tilnærmingen gir et grunnlag for å vurdere prosjektets driftsøkonomiske konsekvenser opp mot totalinvesteringen, uavhengig av prosjektets finansieringsform. I praksis baseres beregningene på en antakelse om at prosjektet i sin helhet er finansiert med rentebærende lån, hvor summen av avdrag og renter på det antatte lånet gir en tilnærming til totalinvesteringen med rente.

Videre presenteres analyser av økonomisk bæreevne og nåverdi på prosjektnivå.

Analysene tar utgangspunkt i følgende grunnforutsetninger:

- Økonomisk levetid: 24 år
- Nedbetalingstid lån: 24 år
- Rentesats: 2,6–3,7 % (snitt 3,7 %)
- Inkludere byggelånsrenter: Ja
- Rente på mellomfinansiering: Ja
- Diskonteringsrente for nåverdi: 4 %
- Inkludere restverdier: Nei

Økonomisk levetid er estimert med utgangspunkt i kalkulerede investeringskostnader og tilhørende avskrivningstid for de ulike delkomponentene i investeringsprosjektet (f.eks. teknisk oppgradering, nybygg, IKT mm.). Den økonomiske levetiden tilsvarer vektet avskrivningstid, og er et estimat for tiden det vil ta før det må antas å være behov for større reinvesteringer.

Analysene er gjennomført i faste 2018-kroner. Dette medfører at det ikke er innarbeidet fremtidig inflasjon. Imidlertid er det innarbeidet en realvekst i inntekter knyttet til forventet vekst i pasientbehandling begrenset opp til byggenes dimensjonerte kapasitet i år 2035.

Det er ikke lagt til grunn restverdier i analysene. Det kan argumenteres for at f.eks. bygningskroppen vil ha en restverdi og at verdien vil variere mellom ulike alternativ. I de økonomiske analysene er restverdien satt lik null.

Økonomisk levetid for prosjektet, analyseperioden, er satt til 24 år for nullalternativet på bakgrunn av den vektete avskrivningstiden som er beregnet for denne investeringsporteføljen. Analyseperioden er kortere enn for nybyggprosjektet på grunn av at en stor andel av investeringene i nullalternativet er tekniske oppgraderinger og ombygginger med kortere økonomisk avskrivningstid.

6.1 Nullalternativet - bæreevne på prosjektnivå

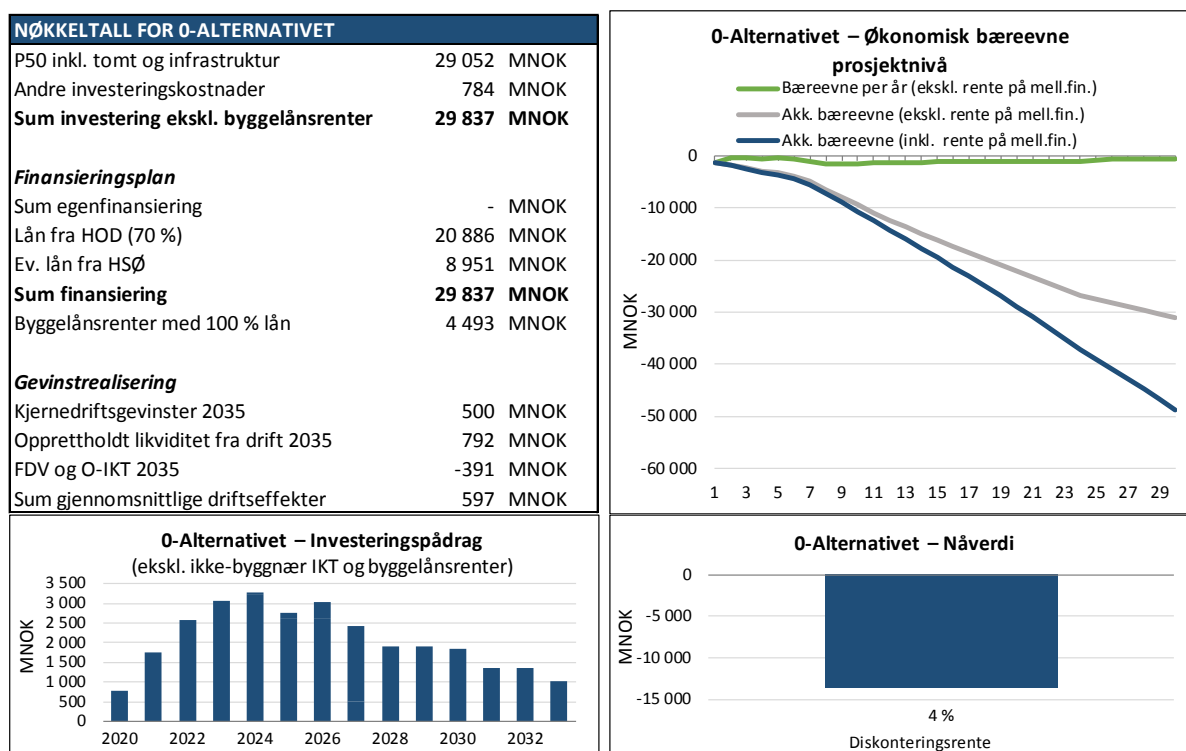
Det er lagt til grunn et investeringsbehov på ca. 29,8 milliarder kroner, og totale kjernedriftsgevinster utgjør ca. 0,5 milliarder kroner i året fra 2035. Prosjektets frie kontantstrøm fra drift er beregnet basert på virksomhetens totale kontantstrømmer fratrukket en andel knyttet til prosjektene for Radiumhospitalet og Regional sikkerhetsavdeling.

Figuren nedenfor oppsummerer analysen av økonomisk bæreevne for nullalternativet. Analysen sammenligner estimerte driftsgevinster mot estimert låneopptak. De tre kurvene i grafen viser:

- Bæreevne per år: Forskjell mellom kontantstrøm fra lån og driftsgevinster for det enkelte år
- Akkumulert bæreevne eksklusive rente på mellomfinansiering: akkumulert bæreevne eksklusive rente på mellomfinansiering
- Akkumulert bæreevne inkludert rente på mellomfinansiering: alternativets akkumulerte bæreevne i levetiden

Tabell med nøkkeltall for prosjektet (øverst til venstre) viser også finansieringsplan som er lagt til grunn for vurdering av helseforetakets bæreevne (dvs. med egenfinansiering).

Analysen som er gjengitt nedenfor viser at nullalternativet ikke har økonomisk bæreevne med de forutsetningene som er lagt til grunn. Gitt en diskonteringsrente på 4 % har prosjektet negativ netto nåverdi på om lag 13,7 milliarder kroner.

Figur: Økonomiske analyser av 0-alternativet, på prosjektnivå. Beløp i 2018-kroner.

Det er gjennomført analyser av hvilke endringer som kreves i overordnede forutsetninger for at prosjektet skal ha økonomisk bæreevne. Akkumulert bæreevne på prosjektnivå vil krysse nullpunktet ved slutten av analyseperioden dersom følgende endringer utføres:

- Årlige kjernedriftsgevinster økes med 1,2 milliarder kroner
- Investeringskostnad reduseres med 9 milliarder kroner
- Gjennomsnittlig fri kontantstrøm fra drift økes med 877 millioner kroner

7. Hovedtall for drift og finansiering for nullalternativet sammenlignet med målbildet

7.1 Hovedtall for Oslo universitetssykehus HF 2019-2022

Tabellen under viser de viktigste indikatorene for utvikling av drift, investeringer og likviditet for perioden både for nullalternativet og for målbildet.

Nullalternativet						Målbildet						
Indikator ekskl. salg (millioner kroner)	2019	2020	2021	2022	Sum/UB	Indikator ekskl. salg (millioner kroner)	2019	2020	2021	2022	Sum/UB	Endring
Resultat	200	250	300	350	1 100	Resultat	200	250	350	450	1 250	-150
Aktivitet	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	7,2 %	Aktivitet	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	7,2 %	0,0 %
Endring bemanning	0,4 %	-0,4 %	0,1 %	0,5 %	0,7 %	Endring bemanning	0,4 %	-0,3 %	-0,1 %	0,3 %	0,3 %	0,4 %
Arbeidsproduktivitet	1,4 %	2,2 %	1,7 %	1,3 %	6,6 %	Arbeidsproduktivitet	1,4 %	2,1 %	1,9 %	1,5 %	7,0 %	-0,4 %
Investeringer	1 368	1 966	3 153	10 313	16 799	Investeringer	1 368	1 192	1 351	7 603	11 514	5 286
Basisfordring	4 414	4 503	4 275	2 674	2 674	Basisfordring	4 414	4 734	5 036	4 206	4 206	-1 532
Driftskreditt	-1 817	-1 734	-1 870	-2 031	-2 031	Driftskreditt	-1 817	-1 734	-1 821	-1 870	-1 870	-161
Regionalt innskudd/lån	2 597	2 769	2 405	643	643	Regionalt innskudd/lån	2 597	3 000	3 215	2 336	2 336	-1 694
Langsiktig gjeld inkl. finansiell leie	-3 295	-4 055	-5 521	-11 852	-11 852	Langsiktig gjeld inkl. finansiell leie	-3 295	-3 511	-3 706	-8 110	-8 110	-3 742
Samlede eiendeler	19 966	21 114	22 908	30 371	30 371	Samlede eiendeler	19 966	20 570	21 142	26 778	26 778	3 592
Egenkapital ekskl. eiendomssalg	9 048	9 298	9 598	9 948	9 948	Egenkapital ekskl. eiendomssalg	9 048	9 298	9 648	10 098	10 098	-150
Resultatmargin (EBITDA)	4,9 %	5,1 %	5,3 %	5,8 %	5,8 %	Resultatmargin (EBITDA)	4,9 %	5,1 %	5,4 %	6,1 %	6,1 %	-0,3 %

Resultatnivå er for nullalternativet svekket med 150 millioner for perioden sammenlignet med for målbildet. Dette skyldes at det allerede i 2021 og 2022 er planlagt betydelige investeringer i nullalternativet som vil medføre ulemper for eksisterende drift. Det er inntatt 50 millioner kroner i ulempekostnader for 2021 og 100 millioner kroner for 2022. Dette medfører at resultatmarginen (resultat før avskrivninger og finans) svekkes tilsvarende. Samlet for perioden er investeringsnivået 5,3 mrd. kroner høyere for nullalternativet. Redusert basisfordring og høyere driftskreditt (1,7 mrd. kroner) øker rentebelastningen, og høyere langsiktig gjeld øker byggelånsrentene for perioden. Kapitalisering av 1 byggetrinn for oppgraderte bygg er først forutsatt i 2024, slik at renter av økt langsiktig gjeld ikke er belastet for perioden 2019 – 2022.

7.2 Hovedtall for Oslo universitetssykehus HF 2023-2028

Tabellen under viser de viktigste indikatorene for utvikling av drift, investeringer og likviditet for perioden både for nullalternativet og for målbildet.

Nullalternativet							Målbildet									
Indikator ekskl. salg (millioner kroner)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Sum/UB	Indikator ekskl. salg (millioner kroner)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Sum/UB	Endring
Resultat	134	227	-74	-84	-58	-758	-613	Resultat	268	398	528	541	558	473	2 766	-3 379
Aktivitet	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	7,2 %	16,0 %	Aktivitet	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	10,5 %	5,5 %
Endring bemanning	0,0 %	0,5 %	0,0 %	1,2 %	1,2 %	8,0 %	11,1 %	Endring bemanning	0,0 %	0,5 %	0,6 %	1,4 %	1,5 %	1,5 %	5,6 %	5,4 %
Arbeidsproduktivitet	1,7 %	1,2 %	1,8 %	0,5 %	0,5 %	-0,8 %	4,9 %	Arbeidsproduktivitet	1,7 %	1,2 %	1,1 %	0,4 %	0,2 %	0,2 %	4,9 %	0,1 %
Investeringer	4 149	4 443	3 875	4 279	3 881	2 930	23 557	Investeringer	1 042	1 004	1 069	1 136	1 526	18 469	24 246	-689
Basisfordring	2 131	1 527	1 107	620	323	237	237	Basisfordring	4 537	4 873	5 205	5 550	5 800	1 500	1 500	-1 263
Driftskreditt	-2 200	-2 412	-3 051	-3 714	-4 391	-5 664	-5 664	Driftskreditt	-1 898	-1 924	-1 945	-1 968	-1 994	-2 010	-2 010	-3 653
Regionalt innskudd/lån	-70	-884	-1 944	-3 094	-4 068	-5 426	-5 426	Regionalt innskudd/lån	2 640	2 949	3 260	3 582	3 806	-510	-510	-4 916
Langsiktig gjeld inkl. finansiell leie	-13 812	-15 962	-17 309	-18 958	-20 367	-20 762	-20 762	Langsiktig gjeld inkl. finansiell leie	-7 849	-7 521	-7 111	-6 751	-6 681	-18 551	-18 551	-2 211
Samlede eiendeler	32 492	34 790	35 987	37 485	38 776	38 354	38 354	Samlede eiendeler	26 813	26 804	26 847	26 961	27 388	39 672	39 672	-1 318
Egenkapital ekskl. salg	10 082	10 309	10 235	10 150	10 093	9 335	9 335	Egenkapital ekskl. salg	10 366	10 764	11 292	11 833	12 391	12 863	12 863	-3 529
Resultatmargin (EBITDA)	6,8 %	7,3 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %	7,4 %	7,4 %	Resultatmargin (EBITDA)	7,0 %	7,5 %	7,9 %	7,9 %	7,7 %	7,5 %	7,5 %	-0,1 %

Det fremgår av tabellen at resultatmarginen er forskjellig for de to alternativene i tabellen. Dette skyldes at det er forskjellige innslag av prosjektavhengige ulempekostnader, FDV kostnader, kostnader til O-IKT og driftsgevinster. For nullalternativet er det innfaset gevinster fra 2025, mens for målbildet innfases gevinster først fra 2029. Totalt er det for nullalternativet innfaset gevinster i 2028 på 350 millioner kroner. Øvrige prosjektavhengige økonomiske effekter som beskrevet over har også ulike innslagspunkt og påvirker resultat og resultatmarginen.

Det er i perioden lagt til grunn samme utvikling i arbeidsproduktivitet som for realisering av målbildet. Forskjell i bemanningsutvikling er knyttet til at økt bemanning for overtakelse av bydel Alna fra Akershus universitetssykehus vil skje et år tidligere i nullalternativet. Kapitalisering av investeringer knyttet til

investeringer i nullalternativet medfører at finansieringskostnadene påløper tidligere enn for realisering av målbildet. Dette gir isolert sett utslag i at resultatutviklingen svekkes med om lag 3,3 mrd. kroner for perioden, da driftsøkonomiske effekter av oppgraderte og nye bygg i nullalternativet ikke er store nok til å dekke økte renter og avskrivninger. Langsiktig gjeld og regionalt lån er om lag 7 mrd. kroner høyere for nullalternativet i 2028. Dette skyldes at nytt sykehusbygg på Gaustad i realisering av målbildet først kapitaliseres i 2029. Egenkapitalen er svekket med 3,5 mrd. kroner i perioden, men resultatmarginen i 2028 er på samme nivå for begge alternativene.

7.3 Hovedtall for Oslo universitetssykehus HF 2029-2035

Tabellen under viser de viktigste indikatorene for utvikling av drift, investeringer og likviditet for perioden både for nullalternativet og for målbildet.

Nullalternativet									Målbildet									
Indikator ekskl. salg (millioner kroner)	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	Sum/ UB	Indikator ekskl. salg (millioner kroner)	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	Sum/ UB	Endring
Resultat	-815	-768	-1 125	-1 130	-940	-1 006	-936	-6 719	Resultat	-166	-777	-485	-397	-136	-348	-95	-2 404	-4 315
Aktivitet	1,8 %	1,3 %	7,4 %	1,3 %	1,3 %	1,3 %	1,3 %	16 %	Aktivitet	7,1 %	1,3 %	1,3 %	1,3 %	1,3 %	7,2 %	1,3 %	20,8 %	-5,2 %
Endring bemanning	1,7 %	1,2 %	9,5 %	1,3 %	1,2 %	0,4 %	1,2 %	16 %	Endring bemanning	6,5 %	-0,3 %	0,0 %	1,2 %	1,0 %	7,4 %	0,4 %	16,3 %	0,1 %
Arbeidsproduktivitet	0,0 %	0,1 %	-2,0 %	0,0 %	0,1 %	0,9 %	0,1 %	-0,8 %	Arbeidsproduktivitet	0,6 %	1,6 %	1,3 %	0,1 %	0,3 %	-0,3 %	0,9 %	4,5 %	-5,3 %
Investeringer	2 495	2 599	1 939	1 945	1 708	773	783	12 241	Investeringer	17 401	2 889	3 403	3 392	2 819	803	833	31 540	-19 299
Basisfordring	147	69	184	284	245	510	731	731	Basisfordring	-2 620	-2 282	-2 006	-1 732	-1 603	-1 397	-1 190	-1 190	1 921
Driftskreditt	-6 491	-7 358	-8 569	-9 761	-10 939	-12 059	-13 369	-13 369	Driftskreditt	-2 163	-2 180	-1 989	-1 681	-1 171	855	368	368	-13 738
Regionalt lån	-6 345	-7 289	-8 385	-9 476	-10 694	-11 549	-12 638	-12 638	Regionalt lån	-4 783	-4 461	-3 994	-3 414	-2 774	-542	-822	-822	-11 816
Langsiktig gjeld inkl. fin. leie	-21 215	-21 744	-21 585	-21 461	-21 030	-19 970	-18 659	-18 659	Langsiktig gjeld inkl. fin. leie	-29 554	-29 937	-30 717	-31 537	-31 822	-30 367	-28 668	-28 668	10 009
Sum eiendeler	37 933	37 637	36 296	34 985	33 558	31 435	29 131	29 131	Sum eiendeler	50 451	51 400	53 037	54 802	56 294	56 934	55 084	55 084	-25 953
Egenkapital ekskl. salg	8 520	7 752	6 627	5 497	4 558	3 552	2 616	2 616	Egenkapital ekskl. salg	12 698	11 921	11 436	11 038	10 902	10 554	10 459	10 459	-7 844
Resultatmargin (EBITDA)	7,2 %	7,1 %	6,8 %	6,6 %	6,3 %	6,7 %	6,7 %	6,7 %	Resultatmargin (EBITDA)	8,5 %	9,3 %	10,0 %	9,9 %	9,7 %	10,7 %	11,1 %	11,1 %	-4,4 %

For perioden 2029 – 2035 gjennomføres investeringsformålene som er forutsatt for begge alternativene og prosjektavhengige økonomiske effekter (driftsgevinster og øvrige økonomiske driftseffekter) av oppgraderte og nye bygg realiseres for de beskrevne alternativene.

Når endret bemanning for de to alternativene skal vurderes må det korrigeres for økt bemanning knyttet til at i målbildet vil Alna bydel overføres i 2029, mens for nullalternativet skjer denne tilpasningen i 2028. Endret bemanning for perioden vil for nullalternativet da være om lag 5 % høyere enn for realisering av målbildet. Dette gir seg utslag i at arbeidsproduktiviteten er 5,3 % lavere for nullalternativet sammenlignet med målbildet. Dette skyldes at innføring av driftsøkonomiske effekter knyttet til samling av lands- og regionfunksjoner i nye bygg på Gaustad, samt samling av sykehuspsykiatrien og lokalsykehusfunksjoner i nye bygg på Aker er beregnet til å være betydelig større enn gevinster som følge av oppgraderinger og nye bygg for nullalternativet. I 2034 vil det for målbildet være drift på to lokalisasjoner, mens nullalternativet fortsatt driftes i oppgraderte og nye bygg spredt ved dagens lokalisasjoner.

Langsiktig gjeld og regionalt lån er etter at begge alternativene er ferdigstilt og driftsøkonomiske effekter er realisert 1,8 mrd. kroner høyere for nullalternativet enn for realisering av målbildet. Dette skyldes 2 effekter:

- I målbildet vil frigjort kapital på 8,1 mrd. kroner ved avhending av eiendom knyttet til tomtene på Ullevål og SSE redusere behovet for regional finansiering og langsiktig gjeld tilsvarende.
- I tillegg vil nullalternativet gjennom svakere resultater for perioden 2019 -2035 på i underkant av 8 mrd. kroner belastes driftskreditten.

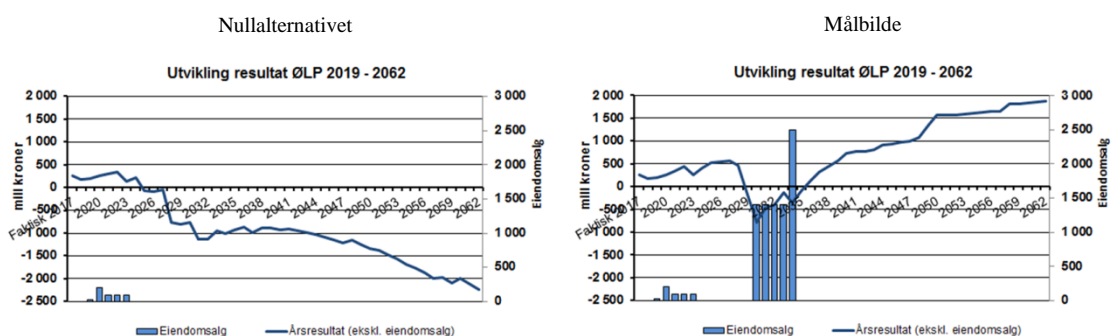
Egenkapitalen vil for nullalternativet være om lag 8 mrd. kroner lavere enn for realisering av målbildet etter ferdigstillelse. Beskrevne økonomiske effekter vil forsterkes på sikt og nullalternativet vil fortsatt tross store investeringer tidligere utløse behov for neste investeringsbølge. Samtidig forventes at FDV kostnader for bygningsmassen etter ferdigstillelse også vil øke på sikt da byggene vil ha en vektet gjennomsnittlig levetid i nullalternativet som er betydelig lavere enn for målbildet.

7.4 Hovedtall økonomisk bæreevne for Oslo universitetssykehus HF – nullalternativet sammenlignet med målbildet

Økonomisk bæreevne for et helseforetak er et uttrykk for om helseforetaket klarer å håndtere de økonomiske forpliktelsene som følger av utbyggingsprosjektet over levetiden til prosjektet, i hovedsak kostnader i form av renter og avdrag.

Samlet viser oppdateringen av ØLP 2019 – 2062 (nullalternativet) at foretaket OUS HF ikke evner å betjene gjeld i perioden, samtidig som egenkapitalen svekkes sammenlignet med realisering av målbildet.

Figurene nedenfor viser utvikling i resultat for perioden 2019 – 2062 ekskl. gevinster eiendomssalg for begge alternativene.

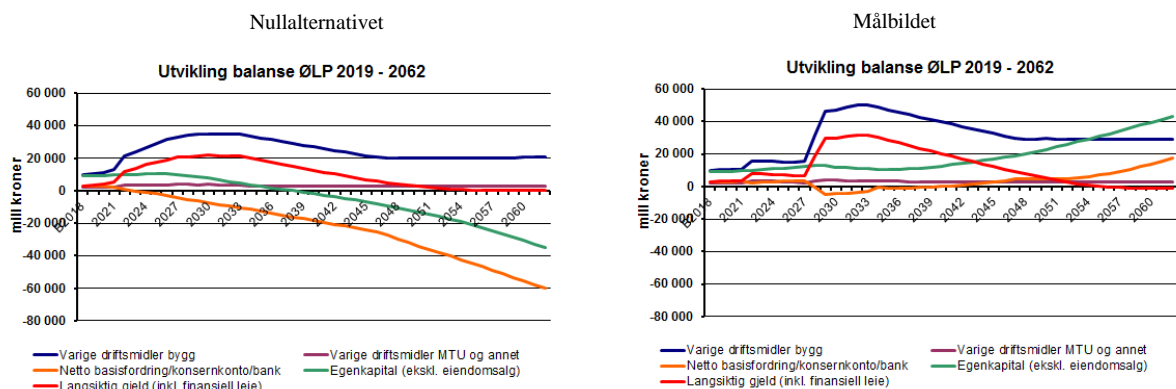

Som tidligere rullinger av ØLP har vist, og basert på erfaringer fra foretak som har gjennomført store investeringer i nye sykehusbygg, vil det i årene etter innflytting oppstå en «resultathengekøye». Dette skyldes at det for målbildet i 2029-2030 realiseres full effekt av nye bygg i form av avskrivninger og renter, samtidig som driftsgevinstene gradvis fases inn. Det vil for nullalternativet oppstå en vedvarende økonomisk ubalanse, hvor driftsgevinstene ikke er store nok til å dekke økte finansieringskostnader. I nullalternativet kommer man seg altså ikke ut av «resultathengekøya».

Figuren ovenfor viser at for nullalternativet er konsekvensene at foretaket vil komme i en meget krevende økonomisk situasjon, og at det etableres en varig situasjon med betydelige underskudd, gitt at inntektsrammene for driften er de samme for begge alternativene.

Utvikling i eiendeler, egenkapital og langsiktig gjeld - egenkapitalen opprettholdes.

Grafene nedenfor viser utviklingen for eiendeler(Bygg/MTU), egenkapital og langsiktig gjeld samt regionalt innskudd/lån for begge alternativene.

Figuren viser at det for realisering av målbildet vil kreves regionalt lån fra Helse Sør-Øst RHF som mellomfinansiering for perioden 2029 – 2040. Regionalt låneopptak vil være på sitt høyeste i 2029 og er da anslått til 4,8 mrd. kroner. Egenkapitalutviklingen vil bedres i takt med positive resultater etter 2040. Grafen for basisfordring og langsiktig gjeld viser at foretaket etter 2045 har en betydelig økt reinvesteringsevne og det er da forutsatt at investeringsnivået øker med 1,2 mrd. kroner årlig slik at verdier for bygg holder seg på et nivå tilsvarende 65 % av anskaffelseskost.

For nullalternativet fremgår av grafene ovenfor at varige driftsmidler i bygg også er forutsatt opprettholdt på 65 % av anskaffelseskost og MTU opprettholdes med samme verdier i balansen som for målbildet. Egen kapitalutviklingen forverres i takt med negative resultater og vil være negativ fra 2040, samtidig som negative resultater også medfører økt benyttelse av kassekreditt for hele planperioden.

8. Risikovurdering

Nullalternativet vurderes som krevende å gjennomføre og med betydelig risiko med samtidig/parallelle sykehusdrift, forskning og undervisning. Risikoen er bl.a. knyttet til:

- Det er generelt stor usikkerhet knyttet til kostnadene ved ombygging av eksisterende sykehusbygg, ved at ombygging og teknisk oppgradering kan bli mer omfattende enn forutsatt, f.eks. krav om ombygging fremfor teknisk oppgradering eller mer omfattende ombygging enn det som er innarbeidet i investeringsanslaget.
- Det er i beregningen av nullalternativet forutsatt videreføring av samme funksjonelle standard som i dag med hensyn til arealstørrelse, antall senger per pasientrom, våtromsdekning, antall rom for støttefunksjoner etc. Det er usikkerhet om denne forutsetningen kan legges til grunn. En eventuell endring av funksjonell standard vil innebære økt behov for nybygg og investeringsbehov i nullalternativet
- Driftsgevinstene er økt fra 100 millioner kroner i idefase til 500 millioner kroner ved denne oppdateringen. Det vurderes at risiko knyttet til driftsgevinster for nullalternativet er betydelige, og det ligger implisitt betydelige utfordringer knyttet til driftsgevinster i et slikt omfang ved fortsatt spredt drift på mange lokasjoner.

9. Tabeller

Investeringsbudsjett (inkl. byggelånsrenter) <i>(mill kroner)</i>		ØLP 2019	ØLP 2020	ØLP 2021	ØLP 2022	ØLP 2023	ØLP 2024	ØLP 2025	ØLP 2026	ØLP 2027	ØLP 2028	ØLP 2029	ØLP 2030	ØLP 2031	ØLP 2032	ØLP 2033	ØLP 2034	ØLP 2035	
Ordinære investeringer	MTU	450	450	450	450	330	360	320	310	350	310	310	350	305	300	350	350	350	
	Bygg (videreføres og nye)	304	161	243	352	386	424	539	616	718	590	108	177	182	161	187	216	226	
	Bygg (fraflyttes)	105	50	50	113	93	73	73	63	63	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Annet	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80
	Egenkapital pensjon	65	73	82	92	92	92	92	92	92	92	92	92	92	92	92	92	92	92
	IKT	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35
	SUM	1 039	849	940	1 122	1 016	1 064	1 139	1 196	1 338	1 107	625	734	694	668	744	773	783	
Omstilling (Fase 1)	MTU																		
	Bygg (videreføres og nye)	14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Annet																		
	SUM	14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Tilsynsavvik og oppgraderinger (Fase 2)	MTU																		
	Bygg (videreføres og nye)	100	103	106	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Bygg (fraflyttes)	150	154	159	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	SUM	249	257	265	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Nytt klinikkbygg RAD	MTU	0	0	0	360	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Bygg (nye)	0	0	0	3 092	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Annet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	SUM	0	0	0	3 451	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Protonsenter	MTU	0	0	0	665	56	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Bygg (nye)	0	0	0	1 252	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Annet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	SUM	0	0	0	1 917	56	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
RSA - etappe 1 (Regional sikkerhetsavdeling)	MTU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Bygg (nye)	0	0	0	1 035	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Annet	0	0	0	22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	SUM	0	0	0	1 057	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
RSA - etappe 2 (Lokal sikkerhet og PUA)	MTU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Bygg (nye)	65	86	146	105	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Annet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	SUM	65	86	146	105	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

Investeringsbudsjett (inkl. byggelånsrenter) <i>(mill kroner)</i>		ØLP 2019	ØLP 2020	ØLP 2021	ØLP 2022	ØLP 2023	ØLP 2024	ØLP 2025	ØLP 2026	ØLP 2027	ØLP 2028	ØLP 2029	ØLP 2030	ØLP 2031	ØLP 2032	ØLP 2033	ØLP 2034	ØLP 2035
Nybygg etappe 1	MTU	0	16	41	82	122	163	163	163	65	0	0	0	0	0	0	0	0
	Bygg (nye)	0	110	278	561	853	1 155	1 190	1 228	604	0	0	0	0	0	0	0	0
	Annet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	SUM	0	126	319	643	976	1 318	1 353	1 391	669	0	0	0	0	0	0	0	0
Nybygg etappe 2	MTU	0	0	0	0	0	7	18	55	73	73	73	65	0	0	0	0	0
	Bygg (videreføres og nye)	0	0	0	0	0	47	120	361	491	505	521	489	0	0	0	0	0
	Annet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	SUM	0	0	0	0	0	55	138	415	563	578	593	555	0	0	0	0	0
Infrastruktur	MTU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Bygg (videreføres og nye)	0	303	613	779	799	669	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Annet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	SUM	0	303	613	779	799	669	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ombygging/teknisk oppgradering	MTU	0	29	72	101	110	110	110	110	110	110	110	110	110	110	81	0	0
	Bygg (nye)	0	316	799	1 137	1 193	1 228	1 135	1 167	1 200	1 135	1 167	1 201	1 135	1 167	883	0	0
	Annet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	SUM	0	345	871	1 238	1 302	1 337	1 244	1 276	1 310	1 245	1 277	1 310	1 245	1 277	964	0	0
TOTALT	MTU	450	495	563	1 658	618	640	611	637	598	492	492	525	415	410	431	350	350
	Bygg (videreføres og nye)	483	1 079	2 184	8 313	3 231	3 523	2 984	3 371	3 013	2 231	1 796	1 867	1 318	1 328	1 070	216	226
	Bygg (fraflyttes)	255	204	209	113	93	73	73	63	63	0	0	0	0	0	0	0	0
	Annet	80	80	80	102	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80
	Egenkapital pensjon	65	73	82	92	92	92	92	92	92	92	92	92	92	92	92	92	92
	IKT	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35
	SUM	1 368	1 966	3 153	10 313	4 149	4 443	3 875	4 279	3 881	2 930	2 495	2 599	1 939	1 945	1 708	773	783

Resultat (mill kroner)	Faktisk 2017	B2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Driftsinntekter (ekskl. eiendomsalg)	22 598	23 051	23 289	23 515	23 771	24 084	24 443	24 739	25 036	25 327	25 626	27 233	27 560	27 832	29 720	30 006	30 222	30 521	30 822
Driftskostnader	21 453	21 981	22 157	22 318	22 513	22 679	22 787	22 940	23 026	23 294	23 565	25 210	25 586	25 861	27 707	28 023	28 303	28 464	28 764
Driftsresultat før avskrivninger og finans	1 145	1 070	1 132	1 197	1 258	1 405	1 655	1 799	2 009	2 033	2 061	2 023	1 975	1 970	2 013	1 983	1 919	2 057	2 059
Avskrivninger og nedskrivninger	904	928	937	953	966	988	1 280	1 308	1 595	1 608	1 592	1 971	1 975	1 929	2 160	2 141	1 895	2 017	1 974
Netto finansposter (- = inntekt)	-27	-33	-5	-7	-8	67	241	264	489	509	527	810	815	810	978	971	963	1 046	1 021
- herav avskrivninger på bygg som fraflyttes			0	20	37	56	67	77	86	97	107	120	120	120	120	120	0	0	0
Årsresultat (ekskl. eiendomsalg)	269	175	200	250	300	350	134	227	-74	-84	-58	-758	-815	-768	-1 125	-1 130	-940	-1 006	-936

Eiendomsalg			31	200	90	90	90	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Kontroll</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Balanse (mill. kroner)	Faktisk 2017	B2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
EIENDELER																			
Varige driftsmidler bygg		10 082	10 265	11 045	13 007	21 060	23 891	26 606	28 979	31 758	32 967	34 136	34 867	34 997	35 033	35 083	34 675	33 536	32 407
Varige driftsmidler MTU og annet		1 923	2 071	2 196	2 303	3 449	3 360	3 653	3 433	3 197	4 150	3 814	3 476	3 889	3 505	3 131	3 225	2 992	2 803
Netto basisfordring/konsernkonto/bank		2 486	2 508	2 681	2 316	554	-158	-973	-2 033	-3 183	-4 157	-5 515	-6 434	-7 377	-8 474	-9 565	-10 782	-11 638	-12 727
Øvrige finansielle anleggsmidler		4 072	4 122	4 180	4 257	4 272	4 352	4 444	4 536	4 628	4 720	4 812	4 904	4 996	5 088	5 180	5 272	5 364	5 456
Omløpsmidler		988	1 000	1 012	1 024	1 036	1 048	1 060	1 072	1 084	1 096	1 108	1 120	1 132	1 144	1 156	1 168	1 180	1 192
SUM EIENDELER	0	19 552	19 966	21 114	22 908	30 371	32 492	34 790	35 987	37 485	38 776	38 354	37 933	37 637	36 296	34 985	33 558	31 435	29 131
EGENKAPITAL OG GJELD																			
Egenkapital (inkl. eiendomsalg)	8 713	8 848	9 079	9 529	9 919	10 359	10 583	10 810	10 736	10 651	10 594	9 836	9 021	8 253	7 128	5 998	5 059	4 053	3 117
Egenkapital (ekskl. eiendomsalg)	8 713	8 888	9 048	9 298	9 598	9 948	10 082	10 309	10 235	10 150	10 093	9 335	8 520	7 752	6 627	5 497	4 558	3 552	2 616
Avsetninger for forpliktelser		2 888	2 822	2 759	2 697	3 389	3 327	3 248	3 172	3 105	3 045	2 986	2 927	2 870	2 813	2 756	2 699	2 642	2 585
Langsiktig gjeld (inkl. finansiell leie)		3 046	3 295	4 055	5 521	11 852	13 812	15 962	17 309	18 958	20 367	20 762	21 215	21 744	21 585	21 461	21 030	19 970	18 659
Kortsiktig gjeld		4 771	4 771	4 771	4 771	4 771	4 771	4 771	4 771	4 771	4 771	4 771	4 771	4 771	4 771	4 771	4 771	4 771	4 771
EGENKAPITAL OG GJELD	8 713	19 552	19 966	21 114	22 908	30 371	32 492	34 790	35 987	37 485	38 776	38 354	37 933	37 637	36 296	34 985	33 558	31 435	29 131

NØKKELTALL 2019-2035

Analyse	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Avskrivning og finanskostnader som prosent av inntekter																	
Sum driftsinntekter	23 320 008	23 714 860	23 861 302	24 173 928	24 532 994	24 739 070	25 035 552	25 327 293	25 626 218	27 232 829	27 560 378	27 831 932	29 720 261	30 005 715	30 221 865	30 520 727	30 822 456
Avskrivning og finanskostnader	1 001 912	1 038 378	1 065 269	1 138 558	1 598 919	1 636 991	2 140 267	2 162 091	2 155 359	2 815 098	2 821 550	2 768 026	3 170 419	3 147 797	2 892 524	3 104 700	3 042 832
Avskrivning og finanskostnader vs inntekter, %	4,30 %	4,38 %	4,46 %	4,71 %	6,52 %	6,62 %	8,55 %	8,54 %	8,41 %	10,34 %	10,24 %	9,95 %	10,67 %	10,49 %	9,57 %	10,17 %	9,87 %
Rentedekningsgrad																	
EBITDA	1 162 946	1 396 581	1 347 919	1 494 756	1 745 498	1 798 655	2 009 056	2 033 359	2 061 241	2 023 074	1 974 859	1 970 448	2 013 202	1 982 662	1 918 575	2 056 970	2 058 547
Rentekostnader	64 790	84 999	99 687	150 371	318 871	329 409	545 402	553 695	563 718	843 711	846 848	839 371	1 010 272	1 006 384	997 248	1 087 425	1 068 665
Rentedekningsgrad	17,95	16,43	13,52	9,94	5,47	5,46	3,68	3,67	3,66	2,40	2,33	2,35	1,99	1,97	1,92	1,89	1,93
Avdrag vs netto avskrivninger																	
Netto avskrivning	871 694	890 197	903 090	925 719	1 200 804	1 228 329	1 519 033	1 541 954	1 531 349	1 912 245	1 916 006	1 871 312	2 103 030	2 084 297	1 838 159	1 960 280	1 917 202
Totale avdrag	120 782	120 782	120 782	166 260	347 435	346 741	582 794	575 948	540 636	845 222	845 222	810 297	999 502	999 502	999 502	1 098 773	1 098 773
Andel avdrag av netto avskrivninger, %	13,86 %	13,57 %	13,37 %	17,96 %	28,93 %	28,23 %	38,37 %	37,35 %	35,30 %	44,20 %	44,11 %	43,30 %	47,53 %	47,95 %	54,38 %	56,05 %	57,31 %
Driftskreditt og rentebærende gjeld vs total kapital, %																	
Driftskreditt og rentebærende lån	5 111 302	5 789 223	7 391 751	13 883 033	16 012 060	18 373 440	20 360 680	22 671 168	24 758 144	26 425 492	27 706 040	29 101 913	30 154 211	31 221 625	31 968 476	32 028 519	32 028 639
Total kapital	20 285 911	21 433 181	23 363 669	30 987 297	33 277 891	35 787 269	37 624 195	39 783 895	41 752 990	42 603 307	43 010 038	43 580 377	43 450 972	43 331 605	43 081 750	42 078 920	41 085 909
Driftskreditt og rentebærende lån vs total kapital, %	25 %	27 %	32 %	45 %	48 %	51 %	54 %	57 %	59 %	62 %	64 %	67 %	69 %	72 %	74 %	76 %	78 %
Driftskreditt og langsiktig konsernmellomværende																	
Driftskreditt	-1 816 545	-1 734 013	-1 870 334	-2 031 198	-2 200 109	-2 411 674	-3 051 395	-3 713 535	-4 391 036	-5 663 534	-6 491 357	-7 358 005	-8 569 201	-9 760 749	-10 938 694	-12 058 552	-13 369 331
Langsiktig internt kons. mellomværende	4 413 668	4 503 446	4 275 368	2 674 022	2 130 594	1 527 400	1 106 979	619 557	322 622	237 131	146 536	69 437	183 936	284 313	245 014	509 730	731 106
"Netto" mot foretaksgruppen	2 597 124	2 769 433	2 405 035	642 824	-69 515	-884 274	-1 944 416	-3 093 978	-4 068 414	-5 426 403	-6 344 821	-7 288 568	-8 385 265	-9 476 436	-10 693 680	-11 548 823	-12 638 225